

Veehouders pleiten voor een vergoeding voor weiden, is het niet via de melkprijs dan via de toeslagrechten

FrieslandCampina wil meer koeien in de wei

Weidegang wordt de standaard, kondigde zuivelcoöperatie FrieslandCampina in januari aan. Wat vinden veehouders en belangenbehartigers van die plannen? Veeteelt polst een aantal reacties. Vooral het verplichten van weidegang stuit op bezwaren. Laat iedereen zelf een afweging maken, zeggen veehouders.

tekst Inge van Drie

Tachtig procent van de leden van FrieslandCampina weidt de koeien. Dat percentage staat onder druk. Reden voor de zuivelcoöperatie om aan de bel te trekken. 'Weidegang is van groot belang voor de beeldvorming en acceptatie van het product melk en van de melkveehouderij als sector. Weidegang wordt daarom de standaard. Ieder lid zal zijn bijdrage daaraan moeten leveren', meldde bestuursvoorzitter Kees Wantenaar half januari.

Hoe die bijdrage er precies uit zal zien, daarover discussieert FrieslandCampina momenteel met de leden. Tot eind februari zijn er meer dan honderd workshops. Veel wil FrieslandCampina er op dit moment niet over zeggen. 'Hoe meer we erover zeggen, hoe meer we het proces verstoren. We willen nu de melkveeouders de ruimte geven hun mening te uiten', geeft woordvoerder Ilse Heemskerk aan.

Duidelijk is wel dat de reacties alle kanten op gaan. 'Van veehouders die al weiden en heel positief zijn tot veehouders die problemen zien. We snappen dat niet op elk melkveebedrijf weidegang gemakkelijk te realiseren is, maar we willen vooral kijken wat zo'n bedrijf dan nog wel kan doen aan weidegang. We steken positief in en roepen veehouders vooral op met ideeën te komen.'

Niet gelukkig van verplichting

Dat FrieslandCampina de discussie over weidegang oppakt, vindt Siem Jan Schenk een goede zaak. De vakgroepvoorzitter Melkveehouderij van LTO Nederland onderstreept de constatering van FrieslandCampina dat weidegang afneemt. 'Het percentage bedrijven dat weidegang toepast, lag lang rond de tachtig procent. Zo'n twintig procent stalt op. Die percentages beginnen te veranderen. Al die goedbedoelde programma's om weidegang in de benen te houden zijn prachtig, maar niet genoeg. Om weide-

gang overeind te houden, moeten we meer maatregelen nemen dan nu.'

De LTO-voorman is een groot voorstander van weidegang. 'Het staat buiten elke discussie dat weidegang positief is voor het imago van de sector. Koeien en weiden horen nadrukkelijk bij elkaar.' Schenk is niettemin geen fan van verplichte weidegang. 'Dat systeem bestaat in Zweden, maar gelukkig word je er niet van. Ik was daar op een bedrijf waar de koeien op één hectare liepen te ploeteren. Dan heb je het meer over bouwland dan over weide. Ik zie meer in het stimuleren dan in het verplichten van weidegang.'

Het inbouwen van een financiële prikkel zou zeker helpen om weidegang te stimuleren, denkt Schenk. Melkfabrieken kunnen een onderscheid maken in melkprijs. 'Doe er bijvoorbeeld een cent per liter bovenop voor weidende bedrijven. Cono is hét voorbeeld dat het werkt: daar weidt 96 procent van de bedrijven. Volgens Cono haalt het bedrijf die extra melkprijs uit de markt.'

Reële beloning

In het kader van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid ijvert Schenk voor een toeslag voor boeren die weidegang toepassen. 'Geef weidende boeren bijvoorbeeld honderd euro per hectare meer. Dan heb je het over substantiële bedragen; dan zijn veehouders zeker bereid om te blijven of te gaan weiden.'

NMV-voorzitter Hans Geurts, die zelf ook graag zijn koeien weidt, sluit zich daarbij aan. 'Ik zie weidegang als een dienst aan de samenleving die beloond mag worden. Ik heb moeite met een verplichting; ik zie meer in het belonen van weidegang. Doe zoals Cono en geef een reële beloning. FrieslandCampina moet niet op de stoel van de melkveeouder gaan zitten, die moet de keuze zelf maken of hij wel of niet gaat weiden.'

Of FrieslandCampina ook daadwerkelijk weidegang financieel gaat belonen, is nog niet duidelijk. 'In dit stadium sluiten we een geldelijke beloning niet uit', meldt Ilse Heemskerk.

Consument op verkeerde been

Wat vinden individuele melkveeouders van de plannen van FrieslandCampina? Niet iedereen is er gecharmeerd van. Neem Anno Zeinstra, melkveeouder in Lelystad. Zijn 160 koeien blijven binnen. 'Op ons land staat voor twee derde gras en voor een derde mais en tulpen. De oppervlakte gras is te klein om goede beweiding en voederwinning rond te kunnen zetten. We houden de koeien daarom binnen en doen aan summerfeeding.'

In twaalf jaar tijd steeg percentage niet-weidende koeien van 8 naar 24

Steeds meer koeien komen niet meer buiten, blijkt uit de statistieken van het CBS (tabel 1). In 2009 bleef iets minder dan een kwart van de melkgevendende koeien jaarrond op stal. Vijf jaar daarvoor, in 2004, kreeg vijftien procent van de koeien geen weidegang, terwijl in 1997 acht procent van de koeien het hele jaar binnen bleef.

Per regio zijn de verschillen aanzienlijk. Zo kwam in het westelijk weidegebied in 2009 91 procent van de melkkoeien nog buiten tegen 62 procent in het zuidelijk weidegebied.

Tabel 1 – Percentage weidende koeien per regio in 2009 (bron: CBS)

regio	weidegang dag en nacht	weidegang alleen overdag	geen weidegang
Nederland	22	54	24
noordelijk weidegebied	24	53	23
oostelijk en centraal veehouderijgebied	11	68	22
westelijk weidegebied	48	43	9
zuidelijk weidegebied	9	53	38
overig Nederland	24	48	28

De Flevolandse melkveehouder en oud-zuivelbestuurder vindt dat de coöperatie zich op dit punt absoluut niet moet bemoeien met het management op melkveebedrijven. 'Ik vind het onbegrijpelijk dat FrieslandCampina deze plannen presenteert, terwijl de trend voor weidegang juist andersom is', zegt Zeinstra. 'Vanwege de schaalvergroting houden steeds meer veehouders hun koeien binnen. Richting 2015 zal dat alleen maar toenemen. Je zet daarmee consumenten op het verkeerde been. Dat komt als een boemerang terug.'

Nee, Zeinstra zou liever zien dat de zuivelcoöperatie de consumenten een reëler beeld presenteert. 'FrieslandCampina moet consumenten klaarmaken voor het idee dat melk in de toekomst hoofdzakelijk in de stal geproduceerd wordt en dat die minstens zo goed is als melk van weidende koeien. Daarbij moet je bedenken dat het aantal uren weidegang op jaarbasis maar heel beperkt is. Koeien brengen veel meer uren in de stal door dan buiten. Bovendien zijn de omstandigheden buiten niet altijd optimaal. Je hebt te maken met harde regen en wind, felle zon of geen goed grasaanbod.'

Yvon Jaspers als ambassadeur

Dat weidegang een bijdrage levert aan het positieve imago van de melkveehouderij, ontkent Zeinstra niet. 'Natuurlijk, weidende koeien leveren een idyllisch plaatje op. Maar er zijn genoeg andere mooie plaatjes te bedenken waarmee je het imago van de melkveehouderij positief beïnvloedt. Als het FrieslandCampina echt om het imago gaat, zou ik zeggen: benoem vandaag nog Yvon Jaspers tot ambassadeur van de zuivel.'

Van het idee om alleen jongvee of droge koeien te weiden, moet Zeinstra helemaal niks hebben. 'Dan bedrieg je de consument helemaal. Nee, als je gaat weiden, dan ook alle melkkoeien.'

Met het verhogen van de melkprijs met bijvoorbeeld een cent per liter voor veehouders die weiden, zou FrieslandCampina Zeinstra in ieder geval niet over de streep trekken. 'Absoluut niet. Ik vind mijn bedrijfsvoering nu nogal wat simpeler dan met koeien in de wei. Men zegt ook wel dat het saldo hoger is als je weidt. Misschien is dat zo als je stal qua comfort niet voldoet en de koeien echt naar buiten moeten, maar dat is bij ons niet het geval.'

Toeslag per hectare

De Friese veehouder Hendrik Fennema uit Oudwoude weidt zijn 200 koeien beperkt op een huiskavel van 40 hectare. 'Weiden heeft voor mij zeker waarde. Ik zie het als fitness voor de koeien. Ik vind het ook een uitdaging om zo'n groot koppel te weiden.' Je hoort Fennema niet zeggen dat weiden altijd even gemakkelijk is. 'Soms heb je de weersomstandigheden tegen en weiden vergt ook meer arbeid, maar dat neem ik voor lief.'

Ook al weidt Fennema zijn koeien, toch is hij niet direct voor de plannen van de zuivelreus. 'Laat de melkfabriek erbuiten en geef vanuit Brussel een toeslag per hectare voor bedrijven die weiden. Er mag best wat vergoeding tegenover staan als je weidt. Dan kunnen veehouders zelf een afweging maken of ze wel of niet weiden.'

Ook bij Willy Aarts, melkveehouder in Hallum en districtsraadslid van FrieslandCampina, gaan de koeien elk voorjaar weer naar buiten. 'Het liefst van april tot november. De dag dat de koeien naar buiten gaan is voor mij een van de mooiste momenten van het jaar.' Aarts weidt zijn koeien vooral uit kostenoverweging. 'Door het weiden hoef ik minder in te kuilen en minder te voeren. Koeien hebben een bek, die kunnen hun gras zelf halen.'

Net als Fennema heeft Aarts moeite met de vergaande bemoeienis van FrieslandCampina met het management van bedrijven. 'Ik snap dat we de koeien buiten moeten houden, willen we als melkveesector gedragen worden door de maatschappij. Als steeds meer koeien jaarrond op stal staan, zullen we vaker vergeleken worden met de intensieve veehouderij. Weidegang verplichten zou te ver gaan, maar het is wel een goed uitgangspunt dat iedere veehouder een bijdrage levert aan weidegang.'

Voldongen feit

Hoe gaat FrieslandCampina nu verder? Ilse Heemskerk geeft in grote lijnen de gang van zaken weer na de workshops. 'In maart voegen we alle reacties samen en kijken we wat de grote lijn is. De ideeën die daaruit komen testen we en in het najaar leggen we de definitieve plannen aan de leden voor. Pas op 1 januari 2012 willen we de plannen implementeren.' Maar eigenlijk stelt FrieslandCampina melkveehouders voor een voldongen feit, constateert Anno Zeinstra. 'Ik verbaas me erover dat FrieslandCampina enkele weken geleden al met haar visie kwam. Het is goed dat er nu met de leden gesproken wordt; in Swifterbant hebben we een prima avond gehad met goede discussie. Maar door de plannen al zo vroeg naar buiten te brengen, kun je als organisatie bijna niet meer terug.'